

Zadeva: Zapisnik 83. redne seje Programskega sveta Sinteze in Nacionalnega sveta za spremembo volilnega sistema (NSVS)

Seja je potekala preko elektronskih medijev v torek, 18. februarja 2025 med 17. 00 in 18. 30. uro. Ker je bila seja v bistvu nadaljevanje 82. redne seje, je potekala po enakem dnevnem redu:

1. *Oblikovanje predloga o pokrajinah;*
2. *Tekoče zadeve na področju demokratizacije volilnega sistema;*
3. *Razno.*

Ad 1) Oblikovanje predloga o pokrajinah

Izhodišče za razpravo po tej točki je bilo gradivo, ki ga je pripravila mariborska skupina. Vsebovalo je tako poglobljene in obrazložene vzroke za uvedbo pokrajin kot kriterije za njihovo oblikovanje. Posebej je bilo poudarjeno dejstvo, da politika že 19 let ignorira Ustavno odločbo, da mora pokrajine ustanoviti DZ z zakonom. Prav tako pa je v gradivu predstavljen predlog oblikovanja 7 pokrajin.

V razpravi je bilo gradivo ocenjeno kot zelo dobro, tako zadnja, skrajšana verzija, kot širše gradivo, v katerem so podane primerjalne informacije in izračuni. Podanih pa je bilo nekaj predlogov za dodatna dopolnila:

- Da se med kriteriji za oblikovanje pokrajin jasneje zapiše nujnost razvite infrastrukture, s katero mora razpolagati vsaka pokrajina, da bi lahko zagotavljala kvaliteto življenja svojim prebivalcem;
- Da se poudari razumevanje pojma »porečje«, ki je v fazi poseljevanja pokrajine nedvomno predstavljalo izhodišče za oblikovanje etične, jezikovne, tudi socialne in ekonomske identitete prebivalcev;
- Da se poudari pravica občin na meji med pokrajinami, da se fakultativno (praviloma z referendumom) same odločijo, v katero pokrajino se želijo uvrstiti;
- Da se zapiše spoznanje, da se je oblikovanje občin oz. njihova razdrobitev pokazala kot neuspešna. Posebej na to opozarja dejstvo, da je velikost občine premo sorazmerna nerazvitosti okolja, pri čemer majhnost posamezne občine kot posledica nerazvitosti postaja vzrok nadaljnega zaostajanja. Majhne občine na vzhodni in deloma južni meji Slovenije so danes razvojno štirikrat bolj ogrožene kot večje občine v osrednji Sloveniji;

- Zaradi sedanje centralizacije je razvojni model Slovenije močno deformiran, od principa policentričnosti in razvojnega ravnotežja skoraj ni več sledu, zato je treba poudariti, da mora ustanovitev pokrajin zagotoviti decentralizacijo oblasti in upravljanja države.

Ob visoki stopnji soglasja v razpravi o utemeljitvah in kriterijih za oblikovanje pokrajin pa vedno znova preseneti dejstvo, da ob nominaciji pokrajin pogosto prevladajo dodatni subjektivni, emocionalni kriteriji, ki nato deformirajo teoretična načela. Deloma se je to zgodilo tudi v naši razpravi, kjer so se razhajala mnenja o številu pokrajin (7 ali 8), o potrebi izločitve Ljubljane v lastno pokrajino (po vzoru Dunaja), o imenovanju nekaterih pokrajin...

Dogovorjeno je bilo:

- ***da se mariborski skupini, ki je sedanji predlog pripravila zares kvalitetno, pridružijo dr. Plut, dr. Ribičič in mag. Pintar (delovna skupina) ter uskladijo te predloge;***
- ***Delovna skupina naj dopolni gradivo s prikazom 7 pokrajin na zemljevidu;***
- ***Gradivo se pripravi v obliki urgentnega predloga štirim predsednikom-cam;***
- ***Posebej se pripravi pismo s pobudo za Ustavno sodišče.***

Ad 2) Tekoče zadeve na področju demokratizacije volilnega sistema;

Na področju demokratizacije volilnega sistema je čutiti zatišje v javni polemiki. Vlada je na številne naše pobude in pritiske drugih civilnih dejavnikov odgovorila s samovšečnim »poročilom«, kjer je vodja odgovore službe podrobno naštel, kaj vse so storili. Če odštejemo (zares pomemben) referendum, dejansko ni bilo storjenega nič: smo natančno na tisti točki kot na začetku mandata te Vlade, saj politične stranke obveze, izhajajoče iz rezultatov referenduma, po stari navadi ignorirajo. Vse bolj očitno je, da lahko stranke premakne samo enoten revolt ljudstva.

Ključ za premike oz. vsaj za uvedbo preferenčnega glasu je imela v rokah NSi. Če bi ta podprla katerega od obstoječih predlogov, namesto, da je s figo v žepu (kot po navadi) vsiljevala svojega, bi lahko zagotovili potreben kvorum - ali pa bi se pokazalo, da tudi katera od vladnih strank predlog sprememb podpira zgolj navidezno. Da bi vedeli, koga na naslednjih volitvah zagotovo ne bomo volili.

Na poročilo Vlade smo odgovorili s svojim komentarjem.

Ad 3) Razno

Pod to točko ni bilo razprave.

Osnutek zapisnika pripravil Emil Milan Pintar